

รายงานการศึกษาด้านป่าชุมชน

เรื่อง

ทัศนคติ การใช้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
ป่าชุมชน กรณีป่าโคกข้าว กิ่งอำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม

Attitude, utilization, and participation in administration the
community forest, the case study Pa Khok Khao Forest,
Chuen Chom district, Maha Sarakham Province.

โดย

ศิลปะ สมยาภักดี

SILAPA SOMYAPARKDEE

สำนักงานป่าไม้จังหวัดมหาสารคาม

ปีงบประมาณ 2546

บทคัดย่อ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะการใช้ประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการป่าชุมชน กรณีศึกษาป่าโคกข้าว กิ่งอำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคม ทักษะและพฤติกรรมของราษฎรที่มีต่อป่าชุมชน และกระบวนการป่าชุมชน ตลอดจนศึกษาลักษณะและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรในการบริหารจัดการป่าชุมชน ทำการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารข้อมูล และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากการสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่น และคณะกรรมการป่าชุมชนป่าโคกข้าวจำนวน 30 คน หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนของครัวเรือนจากทั้ง 3 ตำบล จำนวน 15 หมู่บ้าน ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 358 คน สามารถสรุปผลการศึกษาวิจัยได้ดังนี้

ป่าชุมชนป่าโคกข้าวมีพื้นที่ครอบคลุม 3 หมู่บ้านที่อยู่รอบป่าโคกข้าวมีทั้งหมด 15 หมู่บ้าน สภาพพื้นที่ป่าสภาพพื้นที่เป็นป่าโคกที่ราบสูง ลุ่ม ๆ ดอน ๆ ไม่มีภูเขา ลักษณะผิวดินเป็นดินร่วนปนทราย และดินข้างล่างจะเป็นดินเหนียวปนทรายออกสีแดงคล้ายอิฐแดง อุณหภูมิโดยเฉลี่ยตลอดปีจะอยู่ในช่วงประมาณ 26-30 องศาเซลเซียส ฤดูฝนจะอยู่ในช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม พืชพรรณไม้ที่พบในป่าแห่งนี้ประกอบด้วยไม้ยืนต้น พืชผัก และสมุนไพรต่างๆ สัตว์ป่าที่พบมีขนาดใหญ่คือ สุนัขจิ้งจอก นอกจากนี้ยังมีสัตว์ขนาดเล็กต่างๆ อาศัยอยู่มากมาย ซึ่งบางชนิดสามารถนำมาประกอบอาหารได้

กิจกรรมและการส่งเสริมฟื้นฟูพื้นที่ป่าชุมชนป่าโคกข้าวโดยมีแกนนำคือผู้นำชุมชนร่วมกับสมาชิกที่อยู่ในหมู่บ้านที่อยู่รอบๆ ป่าและมีองค์กรของเอกชนมาร่วมมือกับราษฎรในการดำเนินโครงการต่างในการดูแลรักษาป่า ได้แก่ โครงการหมู่บ้าน ปศุ. พัฒนา โครงการกองทุนรักษาป่า และโครงการฝึกอบรมราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.) เพื่อส่งเสริมอาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎร ให้เกิดความรักหวงแหนป่าไม้และต้องการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้อุดมสมบูรณ์และยั่งยืนต่อไป

ทักษะของราษฎรที่มีต่อป่าชุมชนโคกข้าวส่วนใหญ่มีทักษะที่ดีต่อป่าชุมชน แต่ยังมีประชากรตัวอย่างบางกลุ่มที่มีความคิดเห็นที่ยังขาดเข้าใจในการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะกับ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะการถือครองที่ดิน และการตั้งถิ่นฐานของประชากรตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window โดยใช้ค่า Chi - square ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะการถือครองที่ดิน และการตั้งถิ่นฐานของประชากรตัวอย่าง ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะของราษฎรที่มีต่อป่าชุมชน